

We moeten iets, maar mogen niets

Jasper Lentz

Uitbreiden mogen geitenhouders in Noord-Brabant niet, maar wel moet er voor 1 januari 2019 een vergunning worden aangevraagd om aan de ammoniakeisen te voldoen. En dan is daar nog het VGO-rapport. Tijdens een bijeenkomst van de Studieclub Geitenhouderij Zuid-Nederland moest er duidelijkheid komen.

De zaal van de Stapperij in Oirschot zit vol. Geitenhouders, adviseurs, huisartsen. Vanuit alle hoeken willen mensen weten hoe de geitenhouderij in Brabant ervoor staat. De avond begint met een presentatie van Dick Heederik, hoog-

leraar aan de Universiteit Utrecht. Hij is verantwoordelijk voor het rapport Veehouderij en Gezondheid Omwonenden (VGO). Uit dat rapport blijkt dat omwonenden binnen een straal van 1,5 of 2 kilometer van een geitenbedrijf een aanzienlijk hoger risico lopen op

longontsteking. Heldere cijfers worden op tafel gelegd. Uit het onderzoek blijkt dat er over alle jaren van 2007 tot en met 2013, ook na de Q-koortsepidemie dus, rondom geitenhouders mensen een grotere kans hebben op longontsteking. Het aantal extra gevallen van longontsteking in het onderzoeksgebied dat kan worden toegeschreven aan de aanwezigheid van geitenbedrijven, is gemiddeld over de jaren 2009-2013 ongeveer 89 patiënten per 100.000 mensen per jaar. Dat komt neer op ongeveer 5,4 procent extra patiënten. De Q-koortsepidemie heeft waarschijnlijk tijdens de vroege jaren bijgedragen aan het verhoogde aantal longontstekingen. Maar volgens Heederik is het geen verklaring van het verhoogde risico vanaf 2011. Wat deze toename wel veroorzaakt, is nog onduidelijk. Is dat de mest? Fijnstof? Ammoniak? Vervolgonderzoeken moeten dat gaan uitwijzen. Ad Bink, bestuurslid van de LTO-vakgroep Melkgeitenhouderij was ook aanwezig op de studieavond, en zei: "Het verhaal van Heederik was goed en duidelijk. Opmerkelijk was wel zijn uitspraak dat mogelijk de bron van de verhoogde kans op longontstekingen komt van de mesthopen achter de stallen. Die hopen

mest liggen er vanwege een maatregel uit de Q-koortstijd."

Bouwstop

Aan de ene kant moeten we iets en aan de andere kant mogen we niets. Die opmerking dekt de lading gezien vanuit de geitenhouders in Noord-Brabant. Gedeputeerde Anne-Marie Spierings, portefeuillehouder van Agrarische Ontwikkeling, Energie en Bestuur, is aanwezig

ook nog wel één tot drie jaar kan gaan duren. Spierings: "We hopen dat het binnen een jaar helder is. Dat is op tijd voor de vergunningaanvraag." De zaal is niet tevreden met dat antwoord, want de onzekerheid blijft. LTO'er Bink reageert daags na de studieavond: "Mevrouw Spierings was slecht voorbereid. De vragen die gesteld werden door de aanwezigen waren al drie weken voor de studieavond schriftelijk ingediend. Ook is ze

Emissie-arm systeem moet nog ontwikkeld worden

om alle vragen te beantwoorden. Spierings toont medeleven met de geitenhouders, maar vertelt vast te houden aan alle opgelegde regels. Een van die regels is het verbod op uitbreiden, de zogenoemde bouwstop. Spierings: "We willen de geitenhouders behoeden voor verkeerde investeringen. Daarom hebben we het moratorium ingesteld." Twee weken na de publicatie van VGO-rapport II hadden Gedeputeerde Staten een besluitvormingsbijeenkomst. "We hebben toen, op basis van dat rapport, meteen besloten een bouwstop in te voeren."

Innoveren noodzakelijk

Een bouwstop, dus. Innoveren is wél noodzakelijk, uiterlijk voor 1 januari 2020. De reden: de ammoniakuitstoot moet omlaag. Luchtwassers hebben als het aan de provincie ligt niet de voorkeur. Bovendien kan dat niet, omdat er een bouwstop geldt. De vraag vanuit de zaal: hoe kunnen wij op zo'n korte termijn een aanvraag indienen zonder luchtwater, terwijl emissiearme stalsystemen nog ontwikkeld moeten worden en we bovendien niet weten welke maatregelen we moeten nemen om het extra aantal longontstekingen terug te dringen? Spierings antwoordt: "Ik snap dat het lastig is. Maar we zijn niet van plan de uiterlijke datum aan te passen. Wel willen we innovaties ondersteunen, maar die innovaties zijn er op dit moment niet. Met de ultimatum van 1 januari 2020 willen we de sector aandringen op nieuwe stalsystemen."

Oorzaak

Dan blijft de vraag: wat is de oorzaak van het verhoogde risico op longontsteking? Heederik geeft aan het begin van de avond aan dat daarover nog geen duidelijkheid is en dat dat

niet consequent in haar beleid. Van de ene kant beschermt ze ons voor verkeerde investeringen vanuit het VGO-onderzoek. De andere kant is dat wij wel moeten investeren om de emissie te reduceren. Maar er is geen goed systeem buiten de chemische luchtwater om. Bovendien is dat ook nog een *end-of-pipe*-systeem en dat prefereert de provincie niet." Bink weet dat de geitenhouders eigenlijk geen keus hebben. "We moeten meer innoveren. De geitenhouderij en daarmee ook de strooiselstallen zijn nooit in het convenant van de emissiereductie, ingaande in 2028, genoemd. Zodoende is er ook niet veel geïnnoveerd. De datum van invoer is nu naar voren gehaald, en de geitenhouderij moet ook aan de verplichtingen voldoen." En hoe moet de geitenhouderij nu verder? "Door mogelijke innovaties de datum van vergunningaanvraag en het tijdstip van invoering uit te stellen." Spierings lijkt onvermurwbaar: "Nogmaals, we zijn niet van plan de uiterlijke datum aan te passen." ♪

Vervolgonderzoek

Een vervolgonderzoek op het VGO-rapport zou, zo werd gemeld op de studieavond, begin oktober gepresenteerd worden. Bij het sluiten van deze uitgave van vakblad Geitenhouderij heeft het onderzoeksteam desgevraagd nog geen toestemming van het ministerie om de resultaten naar buiten te brengen. Als de resultaten bekend zijn, vindt u die op www.vakbladgeitenhouderij.nl

Foto: Jasper Lentz